

Lainopillinen osasto

24.8.1983

Työeläkelaitoksille

OHJEET YRITTÄJÄN TYÖTULON MÄÄRÄÄMISEKSI

Yleistä

Eläketurvakeskus on viimeksi vuonna 1981 julkaissut ohjekirjasen yrittäjän työtulon määräämiseksi. Koska sen sisältämät ansiotasoluvut ovat vanhentuneet, on Eläketurvakeskus yhteistoiminnassa eri yrittäjäjärjestöjen ja eläkelaitosten kanssa laatinut uudet ohjeet työtulon määräämiseksi.

Sisällöllinen uudistaminen

Uusi painos korvaa vuonna 1981 julkaistun ohjekirjasen, jonka ansiotasoluvut ovat vanhentuneet. Uuden ohjekirjasen ansiotasoluvut vastaavat tasoa 1.1.1983. Ohjeisiin on tehty myös tekstimuutoksia ja saatettu järjestökohtaiset työtuloperusteet (ohjeiden osa I) entistä kattavammiksi. Lisäksi järjestökohtaiset työtuloperusteet on ryhmitelty uudelleen yrittäjien elinkeino- ja toimialanimikkeistön mukaiseksi. Myös kirjasen hakemistoja on täydennetty.

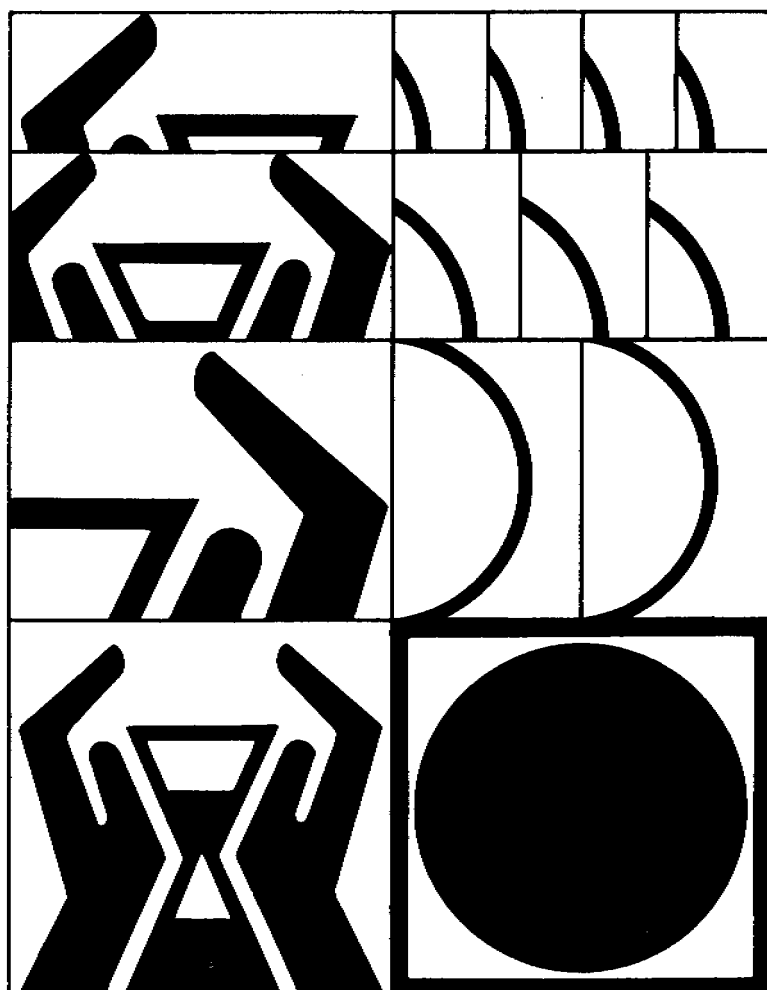
ELÄKETURVAKESKUS

LIITTEENÄ

Eläketurvakeskuksen ohjeet yrittäjän työtulon määräämiseksi

JAKELU

A 1-8
B 1

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET

yrittäjän työtulon määrittämiseksi

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET

yrittäjän työtulon määrittämiseksi

Tämä kirjanen
sisältää yrittäjien
eläkelain (YEL) 7 §:ssä tarkoitetut
Eläketurvakeskuksen ohjeet yrittäjän
YEL-eläkkeen perusteena olevan työtulon määrittämiseksi.
Uusi painos korvaa aikaisemman, vuonna 1981 julkaistun
ohjekirjasen. Ansiotasoluvut on saatettu 1.1.1983 tasolle.
Järjestökohtaisten työtuloperusteiden (ohjeiden osa I) kattavuutta
on edelleen laajennettu. Käytön helpottamiseksi kirjaseen on
liitetty ammatillinen ja järjestökohtainen hakemisto.

Helsingissä toukokuussa 1983

Sisältö

YRITTÄJÄELÄKEVAKUUTUKSEN PERUSTEISTA

Yrittäjä	5
Työtulo ja Eläketurvakeskuksen ohjeet	6
Työtulon vaikutus eläkkeeseen	6
Työtulon muuttaminen	6
Työtulo ja TEL-indeksi	6
Vakuutuksen lakkauttaminen	6
Eläketurvakeskus valvoo	7
Vapautus	7
Tarvittavat lomakkeet	7

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET TYÖTULON MÄÄRÄÄMISEKSI

Työtulon vahvistamismenettely	8
A Pääsääntö	8
B Pääsäännöstä poikkeaminen	9
C Erityistapaukset	9

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET OSA I

*Yrittäjäjärjestöjen antamat työtulon
määrittelyperusteet toimialoittain*

IA TEOLLISUUS JA KÄSITYÖ

IA ₁ Suomen Leipuriliitto	10
IA ₂ Lihakeskusliitto (teollinen toiminta)	10
IA ₃ Suomen Kotiteollisuusliitto	11
IA ₄ Suomen Vaatturiliitto	11
IA ₅ Teollisuustaitteen Liitto ORNAMO	11
IA _{5a} Sisustusarkkitehdit SIO	11
IA _{5b} Taideteollisuusryhmä TKO	12
IA _{5c} Muotitaiteilijat MTO	12
IA _{5d} Tekstiilitaiteilijat TEXO	12
IA ₆ Suomen Suutariliikkeiden Liitto	12
IA ₇ Suomen Muoviteollisuusliitto	13
IA ₈ Graafinen Keskusliitto	13
IA ₉ Kirjapainoteollisuuden Liitto	13
IA ₉ Kenttäsahojen Liitto	13
IA ₁₀ Puusepänliikkeiden Liitto	13
IA ₁₁ Suomen Verhoilijamestarien Liitto	14
IA ₁₂ Suomen Metalliteollisuuden Keskusliitto	14
IA ₁₃ Yleinen Teollisuusryhmä	14
IA ₁₄ Autoalan ja Korjaamoiden Liitto	16
IA ₁₅ Kiviteollisuusliitto	16

IB RAKENNUSTOIMINTA

IB Suomen Rakennusliikkeiden Liitto	17
IB ₂ Suomen Maalarimestariliitto	17
IB ₃ Suomen Sähköurakoitsijaliitto	17
IB ₄ Sähköalan Urakoitsijain Liitto	18
IB ₅ LVI-urakoitsijaliitto	18
IB ₆ Kattourakoitsijain Liitto	18
IB ₇ Koneurakoitsijain Liitto	19
IB ₈ Suomen Maarakentajien Keskusliitto	19

IC KAUPPA

IC	Vähittäiskaupan Keskusliitto	20
IC ₂	Suomen Tukkukauppioiden Liitto	20
IC ₃	Lihakeskusliitto (vähittäiskauppa)	21
IC ₄	Finlands Svenska Köpmannaförbund	21
IC ₅	Suomen Vähittäiskauppiasliitto (K-kauppiat)	21
IC ₆	Valtakunnan Kauppiasliitto (T-kauppiat)	21
IC ₇	Suomen Luontaituotekauppioiden Liitto	21
IC ₈	FORMA (lahjatavara- ja kodinsisustus- liikkeiden yhdistys)	21
IC ₉	Valtakunnallinen Kioskikauppioiden Keskusliitto	21
IC ₁₃	Suomen Kemikalikauppiasliitto	22
IC ₁	Suomen Kosmetikkakauppiat	22
IC ₁₂	Tekstiilikauppioiden Liitto	22
IC ₁₃	Suomen Muoti-liikkeiden Liitto	22
IC ₁₄	Pukimo- ja Turkisliitto	22
IC ₁₅	Suomen Kenkäkauppioiden Liitto	22
IC ₁₆	Suomen Nahkatavarakauppioiden Yhdistys	22
IC ₁₇	Suomen Värikauppiat	22
IC ₁₈	Suomen Huonekalukauppioiden Liitto	23
IC ₁₉	Radioliikkeiden Liitto	23
IC ₂₀	Suomen Kodinkonehuoltojen Liitto	23
IC ₂₁	Suomen Kelloseppäliitto	23
IC ₂₂	Suomen Kultaseppien Liitto	23
IC ₂₇	Suomen Kello- ja Jalometallikauppiat	24
IC ₂₃	Suomen Silmäoptikkojen Liitto	24
IC ₂₄	Kirja- ja Paperikauppojen Liitto	24
IC ₂₅	Suomen Musiikkikauppiasliitto	24
IC ₂₆	Suomen Fotokauppiat	25
IC ₂₇	Pyörä- ja Urheiluvarainkauppioiden Liitto	25
IC ₂₈	Suomen Kukkakauppiasliitto	25
IC ₂₉	Autoalan Keskusliitto	25
IC ₃₀	Suomen Bensinikauppioiden Liitto	26
IC ₃₁	Suomen Myyntimiesten Keskusjärjestö	26
IC ₃₂	Suomen Laivakauppioiden Yhdistys (laivamuonitus)	26
IC ₃₃	Vähittäiskaupan Yleinen Ryhmä	26

ID PALVELUKSET

ID ₁	Suomen Lääkäri-liitto	27
ID ₂	Suomen Eläinlääkäri-liitto	27
ID ₃	Suomen Hammaslääkäri-liitto	27
ID ₄	Hammaslaboratorioliitto	28
ID ₅	Suomen Lääkintävoimistelijaliitto	28
ID ₆	Näkövammaiset Hierojat ja Kuntohoitajat	28
ID ₇	Suomen Jalkojenhoitajain Liitto	28
ID ₈	Suomen Puheterapeuttiliitto	29
ID ₉	Yksityiset Päivähoitajat	29
ID ₁₀	Suomen Autokoululiitto	29
ID ₁₁	Suomen Asianajajaliitto	30
ID ₁₂	Suomen Arkkitehti-liitto	30
ID ₁₃	Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL/Insinööri-toimistot	30

ID ₄	Somistamolikkeiden Liitto	30
ID ₅	Kirjankuvomistojen Liitto	30
ID ₆	Suomen Vartioliikkeitten Liitto	31
ID ₇	Suomen Taiteilijaseura	31
ID ₈	Hotelli- ja Ravitsemisalan Yrittäjiliitto	31
ID ₉	Suomen Matkailuliitto	32
ID ₁₀	Suomen Kähertäjätyönantajaliitto	32
ID ₁₁	Suomen Kosmetologien Liitto	32
ID ₁₂	Suomen Kosmetologien Yhdistys	32
ID ₁₃	Suomen Pesuteollisuusliitto	33
ID ₁₄	Suomen Siivousliikkeiden Liitto	33
ID ₁₅	Nuohousalan Keskusliitto	34
ID ₁₆	Suomen Valokuvaajain Liitto	34
ID ₁₇	Suomen Mainosvalokuvaajat	34
ID ₁₈	Suomen Hautausseimistöjen Liitto	35
ID ₁₉	Isännöitsijäyhdistys	35

IE LIIKENNE

IE	Linja-autoilto	36
IE ₁	Suomen Taksiliitto	36
IE ₂	Suomen Kuorma-autoilto	36

IF MAA- JA METSÄTALOUS

IF	Kauppapuutarhaliitto	37
IF ₁	Suomen Turkeläläinten Kasvattajain Liitto	37

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET OSA II

Yrittäjien työtuloa eri toimialoilla kuvaavia ansiotasolukuja

IIA	Tecclisuus	39
IIB	Rakennustoiminta	39
IIC	Kauppa	39
IID	Palvelukset	39
IIE	Liikenne	39

HAKEMISTOT

	Ammatillinen hakemisto	40
	Järjestökohtainen hakemisto	44
	Yrittäjien eläkevakuuusta hoitavat eläkelaitokset	46

Yrittäjäeläkevakuutuksen perusteista

Yrittäjä

YEL tuli voimaan 1.1.1970 ja se koskee lain voimassaoloaikana harjoitettua yrittäjätoimintaa. Yrittäjäeläkevakuutus on pakollinen.

YEL:ssä yrittäjällä tarkoitetaan Suomessa asuvaa 18—64-vuotiasta henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta tässä työssään työ- tai virka-suhteessa. Vakuuttaminen edellyttää työntekoa, pelkkä yrityksen omistaminen ei riitä.

Laki koskee useassa tapauksessa myös yrittäjätoimintaan osallistuvia perheenjäseniä.

Tämä laki ei kuitenkaan koske

- toimintaa, joka ei ole jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta sen jälkeen, kun yrittäjä on täyttänyt 18 vuotta;
- henkilöä, jonka yrittäjätoiminnan perusteella vahvistettava työtulo jäisi laissa säädetyn rajan alapuolelle (vuositulo alle 13 918,32 mk v. 1983);
- ansiotyötä, jonka perusteella yrittäjällä on oikeus eläkkeeseen muun lain tai julkisen eläkesäännön mukaan.

Maatalousyrittäjätoimintaan sovelletaan maatalousyrittäjien eläkelakia. YEL:a sovelletaan myös maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon yhteydessä harjoitettuun toimintaan, jota on pidettävä erillisenä yrityksenä.

Yhtiöiden johtavat toimihenkilöt

YEL:n alainen on osakeyhtiön johtava toimihenkilö, joka yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa yli puolet yhtiön osakepääomasta. Niin ikään yhtiön johtava toimihenkilö kuuluu YEL:n piiriin, jos hänen yksin tai yhdessä perheenjäsenten kanssa omistamiensa osakkeiden äänimäärä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

Avoimen yhtiön yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies tai muun yhteisön sellainen osakas, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön sitoumuksista, katsotaan YEL:n piiriin kuuluvaksi. Kommandiittiyhtiössä äänetön yhtiömies ei kuulu YEL:n piiriin.

Työtulo ja Eläketurvakeskuksen ohjeet

Eläkevakuutusta haettaessa yrittäjälle vahvistetaan eläkkeen perusteeksi työtulo.

YEL:n 7 §:n mukaan työtulo on vahvistettava määrältään vastaamaan joko

- a) sellaista palkkaa, joka kohtuudella olisi maksettava, jos yrittäjän YEL:n alaista työtä suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammatitaidon omaava henkilö, tai
- b) sitä korvausta, jonka muuten voidaan katsoa keskimäärin vastaavan tätä työtä.

Työtulolla hinnoitellaan yrittäjän työpanos. Tässä mielessä käsite vastaa työntekijälle maksettavaa palkkaa. Eläketurvakeskuksen ohjeet työtulon määrittämiseksi pohjautuvatkin tästä syystä lähinnä eri aloilla vallitsevaan palkkatasoon.

Työtulon vaikutus eläkkeeseen

Yrittäjän on tärkeätä huomata, että hänen YEL-eläkkeensä perusteena on koko yrittäjänäoloajan keskimääräinen indeksillä tarkistettu työtulo eikä loppuvuosien tulo, kuten TEL-eläkkeessä. Täten jokainen vahvistettu työtulo vaikuttaa eläkkeen määrään.

Työtulon muuttaminen

Jos yrittäjän eläkkeen perusteeksi vahvistettuun työtuloon vaikuttavat seikat olennaisesti muuttuvat, yrittäjän pitää ilmoittaa muutoksesta eläkelaitokselle työtulon tarkistamista varten. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan muuttaa työtuloa. Työtuloa ei kuitenkaan kummassakaan tapauksessa muuteta takautuvasti. Yrittäjän työtuloa ei myöskään muuteta sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana yrittäjä on täyttänyt 62 vuotta.

Työtulo ja TEL-indeksi

Työtulo on sidottu TEL-indeksiin. Eläkelaitokset tarkistavat työtulon kalenterivuosittain indeksin muutoksia vastaavasti.

Vakuutuksen lakkauttaminen

Vakuutus lakkautetaan, mikäli yrittäjätoiminta on kokonaan päättynyt tai muuttunut niin vähäiseksi, että sen perusteella vahvistettava työtulo

jäisi pienemmäksi kuin laissa säädetty vähimmäismäärä, tai jos yrittäjätoiminta ei muuten täytä YEL:n edellytyksiä. Näistä yrittäjätoimintansa muutoksista yrittäjän on ilmoitettava eläkelaitokselle, jotta vakuutus voidaan lakkauttaa.

Eläketurvakeskus valvoo

Eläketurvakeskus valvoo, että yrittäjät täyttävät vakuuttamisvelvollisuutensa. Ellei vakuutusta ole otettu, Eläketurvakeskus kehottaa yrittäjää korjaamaan laiminlyöntinsä kohtuullisessa ajassa. Jos kehotusta ei noudateta, Eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen yrittäjän puolesta. Laiminlyönnin ajalta voidaan vakuutusmaksu korottaa enintään kaksinkertaiseksi.

Laiminlyöntitapauksessa vakuutus voidaan ottaa takautuvasti ainoastaan kulumassa olevalle ja viidelle edelliselle kalenterivuodelle. Sitä aikaisemmalta ajalta yrittäjä menettää oikeutensa YEL:n mukaiseen eläkkeeseen.

Vapautus

Jos yrittäjän eläketurva on muun ansiotyön perusteella riittävä, Eläketurvakeskus voi hakemuksesta vapauttaa yrittäjän vakuuttamisvelvollisuudesta.

Vapautusta ei myönnetä takautuvasti, ellei hakemusta ole tehty vuoden kuluessa YEL:n piiriin kuuluvan yrittäjätoiminnan alkamisesta. Jos yrittäjällä jo on voimassa oleva vakuutus, vapautus voidaan myöntää hakemista seuraavasta päivästä lukien.

Vapautus myönnetään yleensä viideksi vuodeksi kerrallaan.

Vapautuksen saanut yrittäjä voi kesken vapautusta hakea takaisin lain piiriin. Hakemus osoitetaan Eläketurvakeskukselle. Yrittäjä voidaan hyväksyä takaisin lain piiriin aikaisintaan seuraavan kuukauden alusta.

Tarvittavat lomakkeet

Eläkevakuutusta varten tarvittavat tiedot yrittäjän on ilmoitettava eläkelaitokselle erityisillä sitä varten vahvistetuilla lomakkeilla. Vakuutusta haettaessa käytetään YT-lomaketta. Työtulon muutoksesta samoin kuin vakuutuksen lopettamisesta ilmoitetaan YM-lomakkeella. Vapautusta vakuuttamisvelvollisuudesta on haettava V-lomakkeella. Lomakkeita on saatavissa työeläkelaitosten toimipaikoista sekä Eläketurvakeskuksesta.

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET TYÖTULON MÄÄRÄÄMISEKSI

Ohjeet koostuvat kahdesta osasta.

Osassa I on esitetty yrittäjäjärjestöjen toimialoittain antamat työtulon määrittelyperusteet. Suurin osa niistä on ladittu — kuten työtulon käsite edellyttääkin — kyseisen toimialan työehtosopimuspalkkojen pohjalta. Monissa järjestökohtaisissa perusteissa on käytetty lisäksi jotakin yritystoiminnan laajuutta kuvaavaa tekijää työtulon porrastamiseksi.

Osan II tehtävänä on antaa työtulo-ohje niissä tapauksissa, joihin järjestökohtaiset perusteet eivät sovi. Osa II sisältää täydentäviä ansiotasetietoja elinkeinoryhmittäin. Ne perustuvat Suomen Työnantajain Keskusliiton, Liiketyönantajain Keskusliiton ja Tilastokeskuksen keräämiin palkkatietoihin sekä voimassaoleviin työehtosopimuksiin.

Ohjeiden luvut soveltuvat sellaisinaan täysipäiväisesti ja ympärivuotisesti harjoitettavaan yrittäjätoimintaan.

Luvut vastaavat ansiotasoa 1.1.1983. Sovellettaessa ohjelukuja vuoden 1983 jälkeen on otettava huomioon TEL-indeksiin sekä alakohtaisien palkkatasojen muutokset.

Työtulon vahvistamismenettely

A Pääsääntö

Ensisijaisena työtulon määrittelyperusteena käytetään Eläketurvakeskuksen ohjeen osassa I olevaa yrittäjän oman alan tai lähinnä soveltuvan alan järjestön antamaa perustetta.

Ellei soveltuvaa järjestökohtaista perustetta ole tai toimintaansa aloittavan yrittäjän työtuloa ei voida arvioida osan I järjestöperusteen edellyttämällä tavalla, työtulo vahvistetaan osan II mukaan.

Jos yrittäjällä on palveluksessaan työntekijöitä, on lisäksi otettava huomioon, että vahvistettava työtulo voi vain harvoin alittaa parhaiten palkatun alaisen palkan. Alittaminen voi lähinnä tulla kysymykseen, jos alaisen työpanos ammattitaidosta johtuen selvästi ylittää yrittäjän työpanoksen.

B Pääsäännöstä poikkeaminen

Mikäli yrittäjän toiminta ei ole täysipäiväistä tai ympärivuotista, voidaan työtulo vahvistaa ohjeiden edellyttämää matalammalle tasolle. Tällaisen menettelyn syynä voi tulla kysymykseen

- sivutoimisuus
- kausiluonteisuus
- yrittäjän vajaatyökykyisyys
- muu vastaava syy

Ohjeista poikkeaminen edellyttää, että yrittäjä esittää riittävät perusteet poikkeamiselle. Poikkeamisen syystä — esimerkiksi alhaisesta työtuntien määrästä — on yrittäjän annettava tarkka selvitys.

Yritystoiminnan tilapäiset muutokset eivät vaikuta työtulon tasoon.

C Erityistapaukset

Eräissä tapauksissa (eräät taiteilijaryhmät jne) on vaikea löytää sellaiseen sovellettavaa palkkapohjaista työtulon vahvistamisperustetta. Tällöin joudutaan kiinnittämään suuntaa antavana tekijänä huomiota myös yrittäjän verotetun liike- tai ammattitulon määrään. Samoin voidaan menetellä muuten epäselvissä ja vaikeasti ratkaistavissa tapauksissa.

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET, OSA I

Yrittäjäjärjestöjen antamat työtulon määrittelyperusteet toimialoittain

IA Teollisuus ja käsityö

IA₁ Suomen Leipuriliitto — työtuloperuste:

Työtulo on suhteutettu teknisten toimihenkilöiden eli alan työnjohtajien palkkatasoon, joka vuoden 1982 viimeisellä neljänneksellä vaihteli välillä 40 000—90 000 mk/v.

Liikevaihto, milj, mk/v.	Yrittäjän työtulo, mk/v
—2,0	—47 000
2,0—4,0	47 000—54 000
4,0—6,0	54 000—64 000
6,0—8,0	64 000—77 000
8,0—	77 000—

Työtuloperustetta voidaan soveltaa myös päätoimisiin ns. kotileipomoihin.

IA₂ Lihakeskusliitto — työtuloperuste:

Liha-alalla teollista toimintaa harjoittavan yrittäjän työtulon minimitasona pidetään yrityksen palveluksessa olevan korkeimmin palkatun henkilön (työntekijän tai toimihenkilön) vuosiansiota korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä.

Lihanjalostusalan konttoritoimihenkilöiden TES-ohjepalkkojen 1.1.1983 tason mukaan arvioituna:

Vaativuustaso, palkkaryhmä	Yrittäjän työtulo, mk/v
5 Erikoistunut ammattityö, väh. 2 v alalla	48 000—
6 Yleinen vaativa ammattityö, väh. 6 v alalla	60 000—
7 Erikoistunut vaativa ammattityö, väh. 8 v alalla	72 000—

I pkl:ssa luvut ovat n. 2 000 mk/v suuremmat.

IA₃ Suomen Kotiteollisuusliitto — työtuloperuste:

Jäsenistön muodostavat pääasiassa yksilöllisiä ja hyvänlaatuisia kodintekstiilejä valmistavat ns. kotikutomot (työntekijämäärä enimmillään n. 150 henkeä). Toimintaan kuuluu omaa valmistusta ja myyntiä omasta myymälästä tai myös jälleenmyyjille.

Liitto toteaa jäsenistönsä ansiotasoksi vuoden 1982 viimeisellä neljänneksellä 35 000—63 000 mk/v. Yrittäjän työtuloksi soveltuu vastaava markkamäärä.

IA₄ Suomen Vaatturiliitto — työtuloperuste:

Vaatturiliikkeenharjoittajain työtulo perustuu liikkeen sijaintiin ja työntekijöiden määrään. Työtuloperusteissa on tärkeää erottaa kaksi eri ryhmää, joiden työtulotasot poikkeavat toisistaan. Toisen ryhmän muodostavat kotonaan tilaustyötä tekevät atelierompelijat, joiden työtulon lähtötaso on taulukossa alhainen, ja toisen ryhmän ompelimoiliikettä pitävät tilausompelijat ja vaatturiliikkeenharjoittajat.

Yritykseen liitetty oheistoiminta (mm. pienten sarjojen valmistus ei-käsityönä, tarvikekauppa) vaikuttaa työtuloa korottavasti. Allaolevan työtuloperusteen lähtökohtana on pelkästään vaatturin- ja ompelijan työtä tekevät.

Yritys	Yrittäjän työtulo, mk/v
— ei vieraita työntekijöitä, maaseudulla (erityisesti ompelijat)	24 000—26 000
— ei vieraita työntekijöitä, kaupungissa	26 000—30 000
— 1—3 vierasta työntekijää, (myös osa-aikaiset)	30 000—
— 4—5 vierasta työntekijää, (myös osa-aikaiset)	35 000—

IA₅ Teollisuustaiteen Liitto ORNAMO — työtuloperuste:

IA_{5a} Sisustusarkkitehdit SIO ry.

Liiton ammatilliset tehtäväalueet kattavat tuote- ja sisustussuunnittelun alueet suunnittelusta toteutukseen. Keskimääräisenä työtulona pidetään 40 000 mk — 55 000 mk/v. Yrittäjän työpanos saattaa vaihdella alalla kuitenkin suuresti.

IA_{5b} Taideteollisuusryhmä TKO ry.

Liiton ammatilliset tehtäväalueet kattavat tuote- ja ympäristösuunnittelun alueista seuraavat: teollinen muotoilu, keraaminen- ja lasisuunnittelu, käyttögrafiikan suunnittelu sekä taidekäsityön eri alueet suunnittelusta toteutukseen. Keskimääräisenä työtulona pidetään 25 000—45 000 mk/v. Yrittäjän työpanos saattaa vaihdella alalla kuitenkin suuresti (koskee lähinnä yksityisiä taidekäsityöläisiä).

IA_{5c} Muotitaiteilijat MTO ry.

Liiton ammatilliset tehtäväalueet kattavat tuote- ja ympäristösuunnittelun alalta ensisijaisesti vaate- ja vaatekäsityösuunnittelun. Keskimääräisenä työtulona pidetään 30 000—50 000 mk/v. Alalla esiintyy huomattavia tuleroja.

IA_{5d} Tekstiilitaiteilijat TEXO ry.

Liiton ammatilliset tehtäväalueet kattavat tuote- ja ympäristösuunnittelun alalta teollisen suunnittelun, taidetekstiilit ja taidekäsityön, suunnittelusta toteutukseen. Keskimääräisenä työtulona pidetään 25 000—45 000 mk/v. Alalla esiintyy huomattavia tuleroja etenkin taidekäsityöläisten keskuudessa.

IA₆ Suomen Suutariliikkeiden Liitto — työtuloperuste:

Liikevaihdon perusteella yrittäjän työtulo muodostuu seuraavaksi, kun korjaustyön osuus on vähintään 3/4 kokonaistoiminnasta.

Liikevaihto, mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
—100 000	—35 000
100 000—150 000	35 000—45 000
150 000—200 000	45 000—60 000
200 000—	60 000—

Erityistekijöinä, jotka vaikuttavat työtulon määrään, pidetään:

- liikkeen kotipaikkakunnan taajama-astetta
- liikkeen sijaintia paikkakunnalla
- liikkeen koneistusastetta
- työsuoritteiden/vähittäismyynnin %-osuutta koko liikevaihdosta.

Vähittäismyynnin ja oman valmistuksen osalta Liitto ehdottaa sovellettavaksi Vähittäiskaupan Keskusliiton työtuloperustetta, silloin kun niiden osuus on yli 25 % liikevaihdosta.

IA₇ Suomen Muoviteollisuusliitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulon minimitasona pidetään yrityksen palveluksessa olevan korkeimmin palkatun henkilön (työntekijän tai toimihenkilön) vuosiansiota.

Kemiallis-teknisen teollisuuden työntekijöiden TES-ohjepalkkojen 1.1.1983 tason mukaan arvioituna:

Vaativuustaso, palkkaryhmä	Yrittäjän työtulo, mk/v
6 vähintään 2 vuoden kokemus	40 000—
8 yli 5 vuoden kokemus	44 000—
1 pkl:ssä luvut ovat n. 1 000 mk/v suuremmat.	

IA₈ Graafinen Keskusliitto — Kirjapaino- teollisuuden Liitto — työtuloperuste:

Yrityksessä henkilöitä yrittäjä
perheineen mukaanlukien

	Yrittäjän työtulo, mk/v
1— 3	51 000— 56 000
4— 7	58 000— 68 000
8—11	70 000— 79 000
12—20	81 000— 91 000
21—40	92 000—109 000
41—	110 000—
	jne 900 mk/v/henkilö

Paikkakuntakalleusluokasta riippuen luvut saattavat poiketa n. 3 000 mk/v ylös- tai alaspäin.

IA₉ Kenttäsahojen Liitto — työtuloperuste:

Kokopäivätoimisen piensahayrittäjän työtulotasoksi liitto arvioi vuoden 1982 neljännellä neljänneksellä 39 000—43 000 mk/v.

IA₁₀ Puusepänliikkeiden Liitto — Rakennus- puusepänteollisuus — työtuloperuste:

Työtuloasteikko perustuu liiton piirissä suoritettuun jäsentiedusteluun, jonka mukaan yrittäjän työtulo voidaan porrastaa yrityksen henkilökuntamäärän mukaan.

Alan korkein TES-ohjepalkka on joulukuussa 1982 n. 41 800 mk/v, jonka liitto katsoo vastaavan yrittäjän ansiotasoa viiden työntekijän puusepänliikkeessä. Eron henkilömäärässä puoleen tai toiseen katsotaan vaikuttavan 1 000 mk:n verran/henkilö/vuosi, joskaan määrän kasvu yli 12:n ei enää oleellisesti vaikuta yrittäjän työtuloon.

Yrityksessä henkilöitä yrittäjä mukaanlukien	Yrittäjän työtulo, mk/v
1— 2	38 000—39 000
3— 4	40 000—41 000
5— 8	42 000—45 000
9—12	46 000—49 000

Yrittäjän perheenjäseniä ei ole otettu huomioon henkilömäärissä.

IA₁₁ Suomen Verhoilijamestarien Liitto — työtuloperuste:

Liitto esittää verhoilijan työtuloksi hyvälle ammattimiehelle maksettavaa palkkaa korotettuna 20 %:n vastuulisällä. Työtulon tulisi kuitenkin olla vähintään 40 000 markkaa vuodessa.

IA₁₂ Suomen Metalliteollisuuden Keskusliitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulon minimitasona pidetään yrityksen palveluksessa olevan korkeimmin palkatun henkilön (työntekijän tai toimihenkilön) vuosiansiota korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä.

Metalliteollisuuden TES-palkkatason (aikatyö) 1.1.1983 mukaan arvoituna:

Vaativuustaso, palkkaryhmä	Yrittäjän työtulo, mk/v
4 Ammattityöt, väh. 3 v alalla	45 000—
5 Vaativat ammattityöt, väh. 5 v alalla	49 000—

TES-palkat ovat II paikkakuntaluokan mukaiset. I pkl:ssa n. 2 000 mk/v suuremmat.

IA₁₃ Yleinen Teollisuusryhmä

Yleinen Teollisuusryhmä esittää edustamiensa toimialojen osalta yrittäjän työtulon määräämiseksi seuraavaa:

Yrittäjän työtulon minimitasona pidetään yrityksen palveluksessa olevan korkeimmin palkatun henkilön (työntekijän tai toimihenkilön) vuosiansiota korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä. Vuosiansio voidaan myös määritellä ao. alan TES-palkkatason perusteella, jolloin vuosiansio määräytyy kussakin yrityksessä noudatettavan yleiseksi katsottavan valtakunnallisen työehtosopimuksen korkeimman ohjepalkan ja kokemusvuosilisän mukaan.

Yleisen Teollisuusryhmän edustamat toimialat ovat:

Kulutustavararyhmä

- Kalusteteollisuusyhdistys ry
- Suomen Käsineteollisuuden Liitto ry
- Suomen Polkupyörä- ja Mopediteollisuusyhdistys ry
- Suomen Sisustusvalaisinvalmistajat ry
- Suomen Soitinteollisuusyhdistys ry
- Urheilu- ja vapaa-ajan välineiden valmistajat ry

Tuotantotavararyhmä

- Ajoneuvovalmistajien toimialaryhmä
- Erityisteollisuuden jaosto
- Hirsitalojaosto
- Lasikeraaminen Teollisuusliitto ry
- Pahvin- ja Paperinjalostajain Yhdistys ry
- Projektitoimittajien toimialaryhmä
- Rakennustarviketeollisuusryhmä
- Sairaala- ja Laboratoriotarvikkeiden ja -laitteiden Valmistajat SAVA ry.
- Suomen Neon- ja Valo-opasteteollisuusyhdistys NEVA ry
- Tuulilasiteollisuuden jaosto

Palveluteollisuusryhmä

- Catering-alan jaosto
- Jätehuolto- ja puhtaanapitoalan jaosto
- Suomen Pesuteollisuusliitto ry*)
- Suomen Siivousliikkeiden Liitto ry*)
- Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry*)

*) Näiden toimialojen osalta työtulon määräytymisperusteet selvitetään kohdassa ID.

IA₁₄ Autoalan ja Korjaamoiden Liitto — työtuloperuste:

Liitto esittää yrittäjän työtulon muodostuvaksi paikkakuntaluokasta riippuen seuraavaksi:

	Yrittäjän työtulo, mk/v	
	II pkl	I pkl
1 hengen yritys	30 000	36 000
2 hengen yritys	31 000	38 000
3 hengen yritys	33 000	41 000
4 hengen yritys	35 000	45 000
5 hengen yritys	36 000	48 000
6 hengen yritys	38 000	52 000

IA₁₅ Kiviteollisuusliitto — työtuloperuste:

Työtulon määrittely perustuu kiviteollisuuden korkeimman palkkaryhmän TES-palkkoihin I paikkakuntakalleusryhmässä korotettuna 30 %:n yrittäjänlisällä.

Kokemus huomioon ottaen muodostuu yrittäjän työtulo seuraavaksi:

Alin TES-palkka laillistamisesta lukien (voimassa 1.1.1983), mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v	
Alin palkka	35 000	45 000—
2 vuoden jälkeen	40 000	52 000—

IB Rakennustoiminta

IB₁ Suomen Rakennusliikkeiden Liitto — työtuloperuste:

Laskutus, milj. mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
— 1,5	65 000— 75 000
1,5— 5,0	75 000— 85 000
5,0—10,0	85 000— 95 000
10,0—13,0	95 000—110 000
13,0—	110 000—

IB₂ Suomen Maalarimestariliitto — työtuloperuste:

Maarittely perustuu hyvän ammattimiehen TES:n mukaiseen vähimmäisansiotasoon korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä. Minimityötulona pidetään siten 52 000 markkaa vuodessa. Tätä työtuloa voidaan soveltaa pienten, pääasiassa korjaustyötä harjoittavien yritysten kohdalla, joissa maalausliikkeen harjoittaja itse osallistuu alan varsinaiseen työhön.

Mitä suurempi on yrityksen henkilökunnan lukumäärä ja uudisrakennustöiden osuus yrityksen koko toiminnasta, sitä korkeammaksi työtulo on arvioitava.

IB₃ Suomen Sähköurakoitsijaliitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo sähköliikkeessä on paljolti riippuvainen yrityksen liikevaihdon rakenteesta. Pienin työtulo on vähittäis- ja tukkumyyntivoittoisella yrittäjällä. Mikäli yritys harjoittaa muiden toimintojensa lisäksi sähkösuunnittelutoimintaa huomattavassa laajuudessa (ts. suunnittelutoimintaa yli puolet vuosiliikevaihdosta), on alla mainittuja työtuloja korotettava 30 %:lla.

Liikevaihto, milj.mmk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,5	58 000— 66 000
0,5—1,0	66 000— 81 000
1,0—2,0	81 000— 95 000
2,0—3,0	95 000—110 000
3,0—5,0	110 000—121 000
5,0—	121 000—

IB₄ Sähköalan Urakoitsijain Liitto — työtuloperuste:

Liiton jäsenkunta koostuu lähinnä pienistä, yhden miehen yrityksistä, jotka suorittavat C-ryhmään kuuluvia sähköasennuksia Sähkötarkastuskeskuksen määräämissä rajoissa.

Liiton jäsenet toimivat pääasiallisesti maaseudulla tai maaseutukaupungeissa.

Liitto esittää yrittäjän työtulon muodostuvaksi taajama-alueista riippuen seuraavasti:

	Yrittäjän työtulo, mk/v
	Maaseutu Kaupunki
1 hengen yritys	30 000—36 000
2—4 hengen yritys	34 000—42 000
5—9 hengen yritys	38 000—55 000
10— hengen yritys	48 000—

IB₅ LVI-urakoitsijaliitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo LVI-urakointiliikkeessä on riippuvainen yrityksen liikevaihdon rakenteesta. Pienimpänä työtulona voidaan pitää ammattitaitoisen asentajan keskituntiansiota korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä.

Liikevaihto, milj.mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
— 1,0	— 75 000
1,0— 5,0	75 000—100 000
5,0—10,0	90 000—120 000
10,0—	100 000—

IB₆ Kattourakoitsijainliitto — työtuloperuste:

Kattourakoitsijainliitto on Suomessa toimivien vedeneristysalan urakoitsijaliikettä harjoittavien yhteisöjen yhteenliittymä, joskaan kaikki alan liikkeet eivät kuulu liittoon.

Liiton ehdotus vedeneristysalan yrittäjän työtuloperusteeksi:

Liikevaihto, milj.mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
— 1,0	— 70 000
1,0— 4,0	70 000— 80 000
4,0— 8,0	80 000— 90 000
8,0—10,0	90 000—120 000
10,0—	120 000—

IB₇ Koneurakoitsijain liitto — työtuloperuste:

Koneurakoitsijain liitto esittää, että koneurakointitoiminnan yrittäjän työtulon vähimmäistasoksi muodostuisi maarakennusalan työehtosopimuksen IV palkkaryhmän mukainen peruspalkka, joka ympärivuotisessa työssä merkitsee n. 36 000 mk. Vastaavasti enimmäistyötuloksi esitämme saman sopimuksen mukaisen korkeimman palkan, mikä merkitsee n. 55 000 mk. Kokemus alasta ja yrittäjänä toimimisen aika on ratkaiseva määritettäessä työtulon suuruutta. Luvut koskevat yhden koneen yrittäjää. Jos koneita on useampia, korotetaan vuositytuloa 10 % jokaista tehollisessa käytössä olevaa lisäkonetta kohti. Mikäli yrittäjä on vain osan vuotta työssä, pienennetään edellä esitettyjä lukuja työssäolokuukausien suhteessa.

Työtulo muodostuu siis seuraavasti:

Koneurakoitsija omistaa	Yrittäjän työtulo, mk/v
1 koneyksikköä	36 000—55 000
2 koneyksikköä	40 000—60 000
3 koneyksikköä	43 000—66 000
	jne korotusprosentti 10 %-yksikköä perussummasta jokaista lisäkonetta kohti

IB₈ Suomen Maarakentajien Keskusliitto — työtuloperuste:

Yrittäjien työtulon minimitasoksi suositellaan työntekijän korkeinta työehtosopimuspalkkaa korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä, eli 67 000 markkaa vuodessa.

Yritysten liikevaihdon sekä teknisten toimihenkilöiden lukumäärän mukaan työtulo olisi arvioitava esitettyä korkeammaksi seuraavasti:

Liikevaihto, milj.m/v	Tekn.toimih. lukumäärä	Yrittäjän työtulo, mk/v
Alle 2,0	yrittäjä itse	67 000— 81 000
2,0— 4,4	1— 2	81 000—100 000
4,4— 8,0	3— 5	100 000—134 000
8,0—15,0	6—10	134 000—177 000
yli 15,0	11—	177 000—

IC Kauppa

Vähittäiskaupan Keskusliiton työtuloperustetta voidaan soveltaa kaikkiin jäsenkauppiaisiin ellei jokin toimialaliitto ole ilmoittanut omaa työtuloperustettaan. Perustetta voidaan yleisemminkin soveltaa vastaviin yrittäjiin.

IC₁ Vähittäiskaupan Keskusliitto — työtuloperuste:

Vähittäiskaupan yrittäjien työtulo perustuu myymälänhoitajan tai erittäin kokeneen myyjän työehtosopimusten mukaiseen palkkatasoon, johon on lisätty 20 %:n yrittäjänlisä. Yrittäjän työtulon suuruus suhteessa liikevaihtoon riippuu lisäksi mm. yrityksen toimialasta, toimintaperiaatteesta sekä muista toimiala- ja liikekohtaisista tekijöistä. Minimityötulon määrittelyssä on sovellettava vähintään alan myyjän keskimääräistä palkkaa.

Vuosimyynti, milj.mk	Yrittäjän työtulo, mk/v
— 0,4	29 000— 31 000
0,4— 0,6	31 000— 42 000
0,6— 1,0	42 000— 55 000
1,0— 1,5	55 000— 66 000
1,5— 2,0	66 000— 69 000
2,0— 4,0	69 000— 80 000
4,0— 8,0	80 000—102 000
8,0—12,0	102 000—124 000
12,0—	124 000+0,5 prosenttia 12 milj. markkaa ylittävästä myynnistä

Aviopuolison työtulo on riippuvainen asianomaisen työpanoksen määrästä ja laadusta. Ammattitaitoisen myyjän palkkatason mukaan arvioiden muodostuu aviopuolison työtulo seuraavasti:

Vuosimyynti, milj. mk	Aviopuolison työtulo, mk/v
—0,4	22 000—26 000
0,4—0,6	26 000—31 000
0,6—1,0	31 000—35 000
1,0—	35 000—

Aviopuolison työpanosta yrityksessä (etenkin taajamissa) voidaan arvioida myös tehdyn työajan perusteella.

IC₂ Suomen Tukkukauppiaiden Liitto — työtuloperuste:

Liiton jäsenkuntaan sovelletaan kaupan yleistä työehtosopimusta. Näin ollen alan yrittäjän työtulon määrittelyssä voidaan soveltaa Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₃ Lihakeskusliitto — työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₄ Finlands Svenska Köpmannaförbund —
työtuloperuste (ruotsinkieliset elintarvike-
kauppiaat):

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₅ Suomen Vähittäiskauppiasliitto —
työtuloperuste (K-kauppiaat):

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₆ Valtakunnan kauppiasliitto — työtuloperuste
(T-kauppiaat):

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₇ Suomen Luontaistuotekauppiaitten Liitto —
työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₈ FORMA — työtuloperuste (lahjatavara- ja
kodinsisustusliikkeiden yhdistys):

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₉ Valtakunnallinen Kioskikauppiaiden
Keskusliitto — työtuloperuste:

Kioskikaupan alalla liikevaihto huomioonottaen yrittäjän työtulo muodostuu seuraavaksi:

Vuosimyynti, milj.mrk	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,4	20 000—27 000
0,4—0,6	27 000—32 000
0,6—0,8	32 000—36 000
0,8—1,2	36 000—40 000
1,2—1,6	40 000—46 000
1,6—	46 000+0,4 prosenttia 1,6 milj. markkaa ylittävästä myynnistä

IC₁₀ Suomen Kemikalikauppiasliitto —
työtuloperuste:

Vuosimyynti, milj.mk	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,4	—25 000
0,4—0,6	25 000—30 000
0,6—1,0	30 000—40 000
1,0—1,5	40 000—50 000
1,5—	50 000—

Alimmat työtulot koskevat pääkaupunkiseudun ulkopuolella alkavaa yrittäjätoimintaa.

IC₁₁ Suomen Kosmetiikkakaupiaat —
työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₁₂ Tekstiilikauppiaiden Liitto — työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₁₃ Suomen Muotiliikkeiden Liitto —
työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₁₄ Pukimo- ja Turkisliitto — työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₁₅ Suomen Kenkäkauppiaiden Liitto —
työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₁₆ Suomen Nahkatavarakauppiaitten Yhdistys
— työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₁₇ Suomen Värikauppiaat — työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₁₈ Suomen Huonekalukauppiaitten Liitto —
työtuloperuste:

Vuosimyynti, milj.mk	Yrittäjän työtulo, mk/v
— 0,5	— 42 000
0,5— 1,0	42 000— 63 000
1,0— 2,0	63 000— 84 000
2,0— 5,0	84 000—105 000
5,0—10,0	105 000—130 000
10,0—	130 000+0,5 prosenttia 10 milj. markkaa ylittävästä myynnistä

IC₁₉ Radioliikkeiden Liitto — työtuloperuste:
Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₂₀ Suomen Kodinkonehuoltojen Liitto —
työtuloperuste:

Luvut perustuvat 1.1.1983 voimassa olleisiin TES-sopimuksiin (LETL/TEKERI). *)

Yrityksessä henkilöitä yrittäjä mukaanlukien	Yrittäjän työtulo, mk/v
1	33 000—37 000
2—3	38 000—43 000
4—6	50 000—62 000
7—9	63 000—73 000

*) (LTK:n erityisalojen työnantajaliitto/Teknisten ja erikoisammattien liitto ry)

IC₂₁ Suomen Kelloseppäliitto — Suomen
Kultaseppien Liitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo määräytyy vastuunalaisille hoitajille maksettujen palkkojen perusteella korotettuna 30 %:n yrittäjänlisällä. Työtulo muodostuu yrityksen vuosimyynnistä riippuen seuraavaksi:

Vuosimyynti, milj.mk	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,4	30 000—36 000
0,4—0,5	36 000—40 000
0,5—0,6	40 000—45 000
0,6—0,7	45 000—51 000
0,7—0,8	51 000—58 000
0,8—	58 000—

Paikallisista olosuhteista ja liikkeen erikoisluonteesta riippuen esitetyt rajat voivat vaihdella välillä $\pm 5\,000$ mk/v, ei kuitenkaan alle vähimmäistason.

Aviopuolison työtulo muodostuu seuraavaksi (liikkeenhoitajan palkka ilman yrittäjänlisää):

Vuosimyynti, milj.mk	Aviopuolison työtulo, mk/v
—0,4	24 000—28 000
0,4—0,5	28 000—30 000
0,5—0,6	30 000—35 000
0,6—0,7	35 000—38 000
0,7—	38 000—

IC₂₂ Suomen Kello- ja Jalometallikauppiat —
työtuloperuste (vähittäiskauppa, ei
maahantuontia):

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₂₃ Suomen Silmäoptikkojen Liitto —
työtuloperuste:

Yrittäjän minimityötuloksi katsotaan 49 000 mk/v ja tästä ylöspäin aina 200 000 markkaan vuodessa yrityksestä riippuen. Työtulon suuruuteen vaikuttavia tekijöitä ovat mm.

- paikkakunnan väestörakenne
- liikkeen sijainti paikkakunnalla
- henkilökunnan määrä ja koulutuksellinen rakenne
- alan palvelusten tarjonta paikkakunnalla
- liikkeen erikoistumisen aste

IC₂₄ Kirja- ja Paperikauppojen Liitto —
työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₂₅ Suomen Musiikkikauppiasliitto —
työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₂₆ Suomen Fotokauppiat — työtuloperuste:

Vuosimyynti, milj.mk	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,5	—30 000
0,5—1,0	30 000—36 000
1,0—1,5	36 000—48 000
1,5—2,0	48 000—53 000
2,0—	53 000+0,5 prosenttia 2 milj. markkaa ylittävästä myynnistä

Työtuloperuste koskee ainoastaan valokuvausliikeliikkeisin erikoistunutta yrittäjää (esim. optikkotoiminta vaikuttaa työtuloon korottavasti).

IC₂₇ Pyörä- ja Urheiluvälinekauppiaiden Liitto — työtuloperuste:

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₂₈ Suomen Kukkakauppiasliitto — työtuloperuste:

Työtulon määrittely perustuu ammattitaitoisen myyjän vuosiansioon korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä.

Yrittäjän minimityötuloksi katsotaan 40 000 mk, joka soveltuu käytettäväksi lähinnä 1—2 hengen yrityksissä. Työtuloa korottavia tekijöitä ovat mm. liikkeen erikoistuminen (sidontatöiden osuus liikevaihdesta, kukkavälityksen osuus).

IC₂₉ Autoalan Keskusliitto — työtuloperuste:

Autojen ja niiden varaosien kauppa.

Liikevaihto, milj.mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
— 3,0	— 30 000
3,0— 4,0	30 000— 42 000
4,0— 6,0	42 000— 54 000
6,0— 8,0	54 000— 66 000
8,0—12,0	66 000— 90 000
12,0—16,0	90 000—120 000
16,0—	120 000+0,6 % 16 milj. markkaa ylittävältä osalta

IC₃₀ Suomen Bensinikauppiaitten Liitto — työtuloperuste:

Huoltamoyrittäjän työtulon määrittelyperusteet

SBL:ssä on tutkittu eri tekijöiden vaikutusta työtuloon ja päädytty seuraavaan työtulojakaumaan eri liikevaihtoryhmien kohdalla:

Polttoaine- myynti milj.ltr	Liikevaihto	
	milj.mk/v (hintataso 1.12.1982)	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,5	— 1,9	28 000—39 000
0,5—1,0	1,9— 4,0	39 000—45 000
1,0—1,5	4,0— 6,0	45 000—50 000
1,5—2,0	6,0— 8,0	50 000—57 000
2,0—2,5	8,0— 9,0	57 000—64 000
2,5—3,0	9,0—11,0	64 000—72 000
3,0—4,0	11,0—15,0	72 000—83 000
4,0—5,0	15,0—19,0	83 000—97 000
5,0—	19,0—	97 000—

Liikevaihto on ensisijainen kriteeri. Polttoainemyynti tulee kysymykseen lähinnä niiden yritysten osalta, jotka harjoittavat pelkästään jakeluasematoimintaa.

Aviopuolison minimityötuloksi katsotaan 28 000 mk/v.

IC₃₁ Suomen Myyntimiesten Keskusjärjestö — työtuloperuste:

Itsenäisen myyntimiehen ja kauppa-agentin työtuloperusteena voidaan käyttää vastaavissa tehtävissä olevan työsuhteisen myyntimiehen ansiotasoa. Keskimääräinen ansiotaso vuoden 1982 lopussa on n. 68 000 mk/v. Koska pelkällä provisiolla toimivien osalta on huomattaviakin alakohtaisia poikkeamia, esittää järjestö itsenäisten myyntimiesten ja kauppa-agenttien työtulon vähimmäistasoksi 45 000 mk/v.

IC₃₂ Suomen Laivakauppiaitten Yhdistys — työtuloperuste (laivamuonitus):

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

IC₃₂ Vähittäiskaupan Yleinen ryhmä — työtuloperuste (ryhmät, joilla ei ole omaa toimialaliittoa):

Sovelletaan Vähittäiskaupan Keskusliiton yleistä työtuloperustetta.

ID Palvelukset

ID₁ Suomen Lääkäriliitto — työtuloperuste:

Vuosityötulon arviointiperusteena pidetään yleislääkärin osalta 4 700 markkaa ja erikoislääkärin osalta 5 500 markkaa potilaiden vastaanottoon käytettyä normaalin työskentelyviikon viikkotuntia kohden.

Arviointiperusteena käytettävään tuntimäärään ei lueta aikaa, joka lääkäriltä kuluu muihin ammatinharjoittamisesta johtuviin tehtäviin kuin varsinaiseen potilaiden käsittelyyn varattuun aikaan.

(Laskuesimerkki: Yleislääkärin potilasvastaanotto 10 tuntia viikossa, työtulo: $10 \times 4\,700 = 47\,000$ mk/v)

ID₂ Suomen Eläinlääkäriliitto — työtuloperuste:

Vuosityötulon arvioimisperusteena pidetään 1 600 markkaa normaalin työskentelyviikon viikkotuntia kohden. Viikkotuntien lukumäärää arvioitaessa otetaan huomioon kaikki potilasvastaanottoon liittyvä työ sekä potilaskäynteihin käytetty aika.

Työtulo voi kuitenkin vaihdella esitetystä markkamäärästä $\pm 20\%$ pääasiassa vastaanottotyön palvelutasosta ja rationalisointiasteesta riippuen.

(Laskuesimerkki: Työskentelyaika keskimäärin 30 tuntia viikossa, työtulo: $30 \times 1\,600 = 48\,000$ mk/v $\pm 20\%$).

ID₃ Suomen Hammaslääkäriliitto — työtuloperuste:

Vuosityötulon arvioimisperusteena pidetään 2 650 markkaa normaalin työskentelyviikon viikkotuntia kohden. Viikkotuntien lukumäärää arvioitaessa otetaan huomioon kaikki potilasvastaanottoon liittyvä työ.

Työtulo voi kuitenkin vaihdella esitetystä markkamäärästä $\pm 25\%$ pääasiassa vastaanottotyön palvelutasosta ja rationalisointiasteesta riippuen.

Jos hammaslääkäri on erityisesti perehtynyt johonkin hammaslääketieteen erikoissektoriin, viikkotuntia kohden laskettu markkamäärä on arvioitava korkeammaksi kuin 2 650 markkaa.

(Laskuesimerkki: Työskentelyaika keskimäärin 30 tuntia viikossa, työtulo: $30 \times 2\,650 = 79\,500$ mk/v).

ID₄ Hammaslaboratorioliitto — työtuloperuste:

Työtulon määrittely perustuu laillistettujen hammasteknikoiden TES-palkkoihin korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä.

Kokemusvuodet alalla huomioon ottaen yrittäjän työtulo muodostuu seuraavaksi:

Laillistamisesta on kulunut	Yrittäjän työtulo, mk/v
alle 2 vuotta	53 000—
2 vuotta, mutta alle 4 vuotta	58 000—
4 vuotta tai enemmän	63 000—

ID₅ Suomen Lääkintävoimistelijaliitto — työtuloperuste:

Työtulo perustuu kunnallisen yleisen virkaehtosopimuksen mukaiseen palkkahinnoitteluun ja määritellään seuraavasti:

Yrittäjä	Yrittäjän työtulo, mk/v
Lääkintävoimistelija ammatinharjoittajana tai fysikaalisen hoitolaitoksen omistajana, jolla ei ole alaisia	35 000—
Lääkintävoimistelija fysikaalisen hoitolaitoksen omistajana, jolla on alaisia	40 000—

ID₆ Näkövammaisat Hierojat ja Kuntohoitajat — työtuloperuste:

Sovelletaan Suomen Lääkintävoimistelijaliiton työtuloperustetta ottamalla kuitenkin huomioon, että työtuloon lisäksi vaikuttavat mm. henkilön fyysinen kunto ja vammaisuuden aste.

ID₇ Suomen Jalkojenhoitajain Liitto — työtuloperuste:

Työtulo perustuu kunnallisen työehtosopimuksen mukaiseen jalkojenhoitajien kuukausipalkkaan (Y 14—15 + ikälisät). Yrittäjän työtulon tulee olla kaksi palkkaluokkaa vastaavaa työehtosopimuspalkkaa korkeampi. Työtuloperuste Y 16 1.1.1983, II pkl:

Kokemusvuosia alalla	Yrittäjän työtulo, mk/v
alle 4 vuotta	36 000—
4—9 vuotta	41 000—
10— vuotta	47 000—

ID₈ Suomen Puheterapeuttiliitto — työtuloperuste:

Suomen Puheterapeuttiliitto esittää, että yrittäjänä toimivan puheterapeutin työtulo määriteltäisiin seuraavasti:

Vuosittaisen työtulon perusteena pidetään 1 100 mk normaalin työskentelyviikon viikkotuntia kohden. Viikkotuntien lukumäärää arvioitaessa otetaan huomioon kaikki potilasvastaanottoon liittyvä työ.

(Laskuesimerkki: Työskentelyaika keskimäärin 10 tuntia viikossa, työtulo: $10 \times 1\,100 \text{ mk} = 11\,000 \text{ mk/vuosi}$).

ID₉ Yksityiset Päivähoitajat — työtuloperuste:

Lasten päivähoitolain mukaan perhepäivähoitajilla saa olla hoidossa yhtäaikaaisesti neljä alle kouluikäistä lasta (omat mukaanlukien).

Jos päivähoito on kokopäiväistä, voidaan Yksityiset Päivähoitajat ry:n hoitomaksusuosituksen mukaisesti (marraskuu 1982) työtulo arvioida seuraavaksi (kun hoitokuluvähennys 300 mk/lapsi/kk on otettu huomioon ja palkka 11 kk/v):

Lapsia hoidossa (alle kouluik., ei omia)	Yrittäjän työtulo, mk/v
1	6 000 alle YEL:n raja-
2	11 000—13 000 tulon 1.1.1983
3	17 000—20 000
4	22 000—26 000

Jos päivähoito on puolipäiväistä, saadaan vastaavasti:

Lapsia hoidossa (alle kouluik., ei omia)	Yrittäjän työtulo, mk/v
1	3 000 alle YEL:n
2	7 000 rajatulon
3	10 000—12 000 1.1.1983
4	13 000—15 000

Kouluikäiset osapäivähoidossa olevat lapset (ei omat) korottavat em. työtuloja n. 3 000 mk/vuosi/lapsi.

ID₁₀ Suomen Autokoululiitto — työtuloperuste:

Perustana on alan liikenneopettajan kuukausipalkka, johon on lisätty johtajaopettajan lisä. Tämän mukaan yrittäjän työtulon minimitasona pidetään 66 000 mk/v.

ID₁₁ Suomen Asianajajaliitto — työtuloperuste:

Päätoimisena yrittäjänä aloittavan asianajajan työtulon minimitasoksi katsotaan 90 000 mk/v. Asianajajan keskiansioksi arvioidaan 120 000—150 000 mk/v. Työtulon määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti asianajajan olosuhteista, iästä ja kokemuksesta riippuen.

ID₁₂ Suomen Arkkitehtiliitto — työtuloperuste:

Päätoimisena yrittäjänä toimivan arkkitehdin työtulon minimitasona voidaan pitää 50 000 mk vuodessa kuitenkin siten, että yrittäjänä vähemmän kuin seitsemän vuotta toimineen tai yli kaksikymmentäviisi vuotta toimineen kohdalla voidaan em. minimitasosta vähentää enintään 20 %.

ID₁₃ Suomen Konsulttitoimistojen Liitto SKOL/Insinööritoimistot — työtuloperuste:

SKOL:n jäsenyrityksissä (pääasiassa insinööritoimistoja) yrittäjän keskiansioksi arvioidaan 70 000—90 000 markkaa vuodessa. Työtulon määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti yrittäjän olosuhteista, iästä ja kokemuksesta riippuen. Koska konsulttoivien insinööritoimistojen toiminnan luonteen voidaan katsoa olevan hyvin lähellä arkkitehtiyrittäjiä, voidaan työtulon minimitasoa määrättäessä lähtökohtana pitää arkkitehteihin sovellettua perustetta.

ID₁₄ Somistamoliikkeiden Liitto — työtuloperuste:

Luvut perustuvat jäsenistölle suoritettuun tiedusteluun.

Yritys, jossa yrittäjä itse osallistuu työhön ja työntekijöiden lukumäärä on:

	Yrittäjän työtulo, mk/v
1— 3	43 000—48 000
4—10	48 000—72 000
11—	alkaen 60 000

ID₁₅ Kirjanpitotoimistojen Liitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulon vähimmäistaso tilitoimistoalalla:

Päätoimisesti työskenteleviä	Liikevaihto milj.mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
1— 2	—0,3	35 000—
3— 6	0,3—0,6	50 000—
7—10	0,6—1,0	75 000—
10—	1,0—	100 000—

Mikäli henkilömäärä ja liikevaihto poikkeavat taulukossa esitetystä luokituksesta, voidaan liikevaihtoa pitää ensisijaisena kriteerinä.

ID₁₆ Suomen Vartioliikkeitten Liitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo on porrastettu yrityksen henkilökunnan suuruuden mukaan.

Työtulo vaihtelee 1—2 hengen liikkeissä paikkakunnasta ja toiminnan laadusta riippuen alan korkeimman työehtosopimuspalkan mukaisesti (1.1.1983) lisättynä 15 %:n yrittäjänlisällä.

Yrityksessä henkilöitä	Yrittäjän työtulo, mk/v
1— 2	38 000—
3— 7	43 000—
8—12	51 000—
13—19	56 000—
20—	72 000—

Henkilökunnan kasvu yli 20:n ei enää olennaisesti vaikuta työtuloon.

Yrittäjän työtuloa mahdollisesti korottavana tekijänä on otettava huomioon liikevaihdon suuruus, joka voi ratkaisevasti vaikuttaa työtulon määrään.

ID₁₇ Suomen Taiteilijaseura — työtuloperuste:

Työtulo perustuu valtion taiteilijoille myöntämien pitkäaikaisten apurahojen suuruuteen. Kuvataiteilijoiden keskimääräisenä työtulona pidetään siten valtion V 16 palkkausluokan mukaista vuosituloa. Työtuloperuste V 16 (1.1.1983), II pkl:

Ammatillinen toiminta kestänyt	Yrittäjän työtulo, mk/v
alle 3 vuotta	40 000—
3— 7 vuotta	45 000—
8—14 vuotta	49 000—
15— vuotta	52 000—

ID₁₈ Hotelli- ja Ravitsemisalan Yrittäjiliitto — työtuloperuste:

Lähtökohtana yrittäjän työtulon määräytymiselle on keskitason esimiespöytäkeskustelun keskimääräinen ansiotaso syksyllä 1982.

Läkevaihto huomioon ottaen yrittäjän työtulo muodostuu seuraavaksi:

Vuosimyynti, milj.mk	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,80	32 000—40 000
0,80—1,40	40 000—56 000
1,40—1,90	56 000—64 000
1,90—2,40	64 000—72 000
2,40—	72 000+0,4 prosenttia 2,4 milj. markkaa ylittävstä mynnistä

Samassa yrityksessä toimivan aviopuolison työtulo on riippuvainen työpanoksen määrästä ja laadusta. Hyvän ammattityöntekijän ansiotason mukaan arvioiden työtulo on kuitenkin vähintään 32 000 mk/v.

ID₁₉ Suomen Matkailuliitto — työtuloperuste:

Läiketoiminnan osalta Suomen Matkailuliittoa koskevat samat perusteet kuin Hotelli- ja Ravitsemisalan Yrittäjiliittoa (ID₁₈). Muun toiminnan osalta Suomen Matkailuliitto on aatteellinen järjestö.

ID₂₀ Suomen Kähertäjätyönantajaliitto — työtuloperuste:

Työtulon määrittely perustuu alan TES-palkkoihin (voimassa 1.1.1983).

Työtulo arvioidaan ammattitaitoisen henkilökunnan lukumäärän perusteella seuraavasti:

	Yrittäjän työtulo, mk/v
Ei alaisia	38 000—41 000
Alaisia 1—2	42 000—45 000
Alaisia 3—4	47 000—50 000
Alaisia 5—6	52 000—54 000
Alaisia 7—8	56 000—

ID₂₁ Suomen Kosmetologien Liitto — Suomen Kosmetologien Yhdistys — työtuloperuste:

Kosmetologien työtulon perusteena pidetään alan TES-ohjepalkkoja korotettuna 10 %:n yrittäjänlisällä.

Kokemusvuosia alalla (valmistumisen jälkeen)	Yrittäjän työtulo, mk/v
Vähintään 1 vuosi	30 000—
Vähintään 3 vuotta	35 000—
Vähintään 8 vuotta	38 000—

Luvut soveltuvat lähinnä iiman alaisia toimivan kosmetologin vähimmäistyötuiksi.

ID₂₂ Suomen Pesuteollisuusliitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo on porrastettu yrityksen henkilökunnan suuruuden mukaan.

Työtulo vaihtelee 1—2 hengen liikkeissä paikkakunnasta ja toiminnan laadusta riippuen alan korkeimman työehtosopimuspalkan mukaisesti (1.1.1983) lisättynä 15 %:n yrittäjänlisällä.

Yrityksessä henkilöitä	Yrittäjän työtulo, mk/v
1— 2	40 000—42 000
3— 4	45 000—47 000
5— 7	49 000—52 000
8—10	54 000—57 000
11—19	59 000—73 000
20—	75 000—

Henkilökunnan kasvu yli 20:n ei enää olennaisesti vaikuta työtuloon.

Yrittäjän työtuloa mahdollisesti korottavana tekijänä on otettava huomioon liikevaihdon suuruus, joka voi ratkaisevasti vaikuttaa työtulon määrään.

ID₂₃ Suomen Siivousliikkeiden Liitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo on porrastettu yrityksen henkilökunnan suuruuden mukaan.

Työtulo vaihtelee 1—2 hengen liikkeissä paikkakunnasta ja toiminnan laadusta riippuen alan korkeimman työehtosopimuspalkan mukaisesti (1.1.1983) lisättynä 15 %:n yrittäjänlisällä.

Yrityksessä henkilöitä	Yrittäjän työtulo, mk/v
1— 2	46 000—
3— 7	52 000—
8—12	60 000—
13—19	77 000—
20—	97 000—

Henkilökunnan kasvu yli 20:n ei enää olennaisesti vaikuta työtuloon.

Yrittäjän työtuloa mahdollisesti korottavana tekijänä on otettava huomioon liikevaihdon suuruus, joka voi ratkaisevasti vaikuttaa työtulon määrään.

ID₂₄ Nuohousalan Keskusliitto — työtuloperuste:

Piirinuohoojayrittäjän työtulo kaupunkiolosuhteissa perustuu korkeimpaan piirinuohousjärjestelmässä työehtosopimuksella määrättyyn palkkaan (Y20) kaikkine ikälisineen eli työtuloksi tulee 51 000 mk/v (II pkl, 1.1.1983). Maaseudulla työtulo saattaa olla alhaisempikin, 35 000—45 000 mk/v.

Työtuloperuste on määritelty edellytyksellä, että nuohouspiiri on riittävän suuri turvaamaan ympärivuotisen toimeentulon.

ID₂₅ Suomen Valokuvaajain Liitto — työtuloperuste:

SVL:n jäsenkuntaan kuuluu pääasiassa muotokuvaajia, jotka oheistointana ylläpitävät myös tarvikekauppaa ja kehityspalvelua — vain suurimmissa kaupungeissa on mahdollisuus erikoistua yksinomaan muotokuvaamiseen. Muissa taajamissa ja maaseudulla suoritetaan muotokuvaamisen ohella myös muita valokuvauspalveluja. Alan liikkeet ovat yleensä pieniä perheyriityksiä, joiden palveluksessa on harvemmin ulkopuolisia työntekijöitä.

Työtuloperuste:

Liikevaihto, milj.mk/v	Yrittäjän työtulo, mk/v
—0,5	30 000—36 000
0,5—0,7	36 000—48 000
0,7—	48 000—

ID₂₆ Suomen Mainosvalokuvaajat — työtuloperuste:

Jäsenkuntaan kuuluvat pääasiassa puhtaasti mainosvalokuvaustoimintaan erikoistuneet valokuvaamot. Työtuloperusteena sovelletaan mainosvalokuvaajien TES-palkkatasoa, joka noudattaa lähinnä lehtivalokuvaajien sopimusta. Työtuloperuste:

Kokemusvuosia alalla (ilman harjoittelu-aikaa)	Yrittäjän työtulo, mk/v
alle 3	45 000—
3— 5	48 000—
6— 8	53 000—
9—11	56 000—
12—	60 000—

Yksittäistapauksissa poikkeamat sekä alas- että ylöspäin voivat olla huomattavat riippuen yrittäjän ammatti- ja liikkeenhoitotaidosta.

ID₂₇ Suomen Hautaustoimistojen Liitto — työtuloperuste:

Työtulon määrittely perustuu ammattitaitoisen myyjän vuosiansioon korotettuna 20 %:n yrittäjänlisällä.

Hautaustoimistoyrittäjän minimityötuloksi katsotaan siten 40 000 mk/v, mikä sopii käytettäväksi lähinnä 1—3 hengen yrityksissä.

Yrittäjän työtulon määräytymiseen vaikuttavat mm. paikkakunnan suuruus, henkilökunnan määrä, muiden alan palvelujen määrä paikkakunnalla, liikkeen muut palvelut (kukkamyynti, erilaiset sidontatyöt, pitopalvelu, hautakivien myynti, kuljetusten määrä ja pituus).

ID₂₈ Isännöitsijäyhdistys — työtuloperuste:

Isännöitsijän työtulo määritellään isännöitsijän hoidossa olevien kiinteistöjen kuutiotilavuuden perusteella seuraavan taulukon mukaan:

Hoidettavien kohteiden tilavuus m ³	Yrittäjän työtulo, mk/v
100 000—140 000	42 000—48 000
140 000—180 000	48 000—60 000
180 000—220 000	60 000—72 000
220 000—260 000	72 000—84 000
260 000—300 000	84 000—96 000
300 000—	96 000—

IE Liikenne

IE₁ Linja-autoliitto — työtuloperuste:

Linja-autoliiton mukaan YEL:n piiriin kuuluvien jäsenten työtulo voidaan määrätä linja-autonkuljettajien työehtosopimuksen taulukkopalkkoja (kokenut kuljettaja) ohjeena pitäen. Markkamääräiseksi minimiksi tulee tällöin 43 000 mk/v. (Laskelma perustuu TES-sopimukseen vastaten tilannetta 1.1.1983, työaika 2 080 h/v, II pkl.)

IE₂ Suomen Taksiliitto — työtuloperuste:

Taksiautoilijoiden työtulo perustuu alan työehtosopimuksen mukaisiin taulukkopalkkoihin suhteutettuna yrittäjän työhönsä käyttämään työtuntimäärään. Vuoden 1982 lopussa voimassa olleen työehtosopimuksen mukaan (kuljettajat, 4—8 vuotta alalla, II pkl) on kokopäivätoimisesti ja ympärivuotisesti (2 000 h/v) toimivan yrittäjän työtulo siten 41 000 mk/v.

Edellä olevaa suurempia tai pienempiä tuntimääriä vastaava työtulo voidaan arvioida kaavalla: 'työtunteja vuodessa × TES-tuntipalkka', (TES-tuntipakka 1.1.1983: I 20,69, II 20,56).

Esimerkkitaulukko:

Vuosityömäärä, h/v (yrittäjä ilmoittaa)	Yrittäjän työtulo, mk/v
1 000—1 500 (osa-aikaista)	21 000—31 000
1 500—1 600	31 000—33 000
1 600—1 800	33 000—37 000
1 800—2 000 (täysiaikaista)	37 000—41 000
2 000—2 200	41 000—45 000
2 200—2 400	45 000—49 000
2 400—	49 000—

Luvut ovat II pkl:n mukaisia, I pkl:ssa 1 000 mk korkeammat.

IE₃ Suomen Kuorma-autoliitto — työtuloperuste:

Liikenteenharjoittajan työtulon laskennallisena keskiarvona pidetään autoliikenteen työehtosopimuksen mukaista taulukkopalkkaa (paikkakuntakalleusluokka II/yli 8 vuotta alalla/kuorma-auto), joka vuoden 1982 4. neljänneksellä on noin 42 000 mk vuodessa. Edellä mainittu vuosityötulo on laskettu yhden auton omistavalle liikenteenharjoittajalle hänen työskennellessään täystyöllisyydellä. Mikäli liikenteenharjoittajalla on useampia autoja, lisätään vuosityötuloa 5 000 mk tehollisessa käytössä olevaa lisäautoa kohti.

IF Maa- ja metsätalous

IF₁ Kauppapuutarhaliitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo voidaan kasvihuonepinta-alan perusteella arvioida seuraavasti:

Kasvihuoneala m ²	Yrittäjän työtulo, mk/v
alle 1 000	34 000—38 000
1 000— 3 000	38 000—48 000
3 000— 5 000	48 000—56 000
5 000—10 000	56 000—74 000
10 000—	74 000—

Aviopuolison työtulon minimitasona pidetään vähintään 3 vuotta alalla toimineen itsenäisesti ammattityötä tekevän työntekijän TES-palkkaa ilman yrittäjänlisää, eli 34 000 mk/v (1.1.1983).

Työtuloon vaikuttavina tekijöinä voidaan lisäksi ottaa huomioon kasvi-
valikoima, markkinointitavat, erikoistumisaste, tekninen taso ja sijainti.

Puolison työtulo perustuu voimassa olevaan työehtosopimukseen ja on nyt 1.1.1983 n. 33 600 mk/v.

IF₂ Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto — työtuloperuste:

Yrittäjän työtulo voidaan arvioida siitoseläinten luvun mukaan seuraavasti:

Minkki ja hilleri			
ensimmäiset	1— 500	siitosemoa	120 mk/emo
seur.	501—1 000	"	90 mk/ "
seur.	1 001—	"	30 mk/ "
Kettu ja supi			
ensimmäiset	1— 250	siitosemoa	240 mk/emo
seur.	251— 500	"	180 mk/ "
seur.	501—	"	60 mk/ "

Yllä mainitun laskelman mukaan voidaan laskea yhteistyötulo koko tarhalle. Työtulo jaetaan eri perheenjäsenten kesken heidän työpanoksensa mukaan.

Jos siitosemojen lukumäärästä ei ole selvitystä, vähimmäistyötulona kokopäivätoimiselle turkistarhaajalle, joka ei ole vakuutettu minkään muun eläkelain piirissä, on pidettävä 40 000 markkaa vuodessa.

ELÄKETURVAKESKUKSEN OHJEET, OSA II

Yrittäjien työtuloa eri toimialoilla kuvaavia ansio-
tasolukuja

Keskimääräistä toimialoittaista esimiesportaan palkkatasoa kuvaava
vuosiansio on vuoden 1982 IV neljänneksen tasoa vastaava.

Toimialoittaiset vähimmäistasot ovat joulukuussa 1982 voimassa olleiden
työehtosopimusten mukaiset. Vähimmäistasoa on pidettävä vastaavaa
yritystoimintaa päätoimisesti harjoittavan yrittäjän alkutyötulon
minimitasona.

Toimiala	Keskitason esimies- portaan keskimää- räinen ansiotaso 1982 IV neljän- neksellä	Hyvän ammattimie- hen vähimmäisansio- taso joulukuussa 1982 voimassa olleen TES:n mukaan
II A TEOLLISUUS	67 000 mk/v	
— metalli		47 000 mk/v
— puuseppä		47 000 mk/v
— tekstiili		45 000 mk/v
— peruselintarvike		40 000 mk/v
II B RAKENNUSTOIMINTA	66 000 mk/v	
— voimalarakennus		56 000 mk/v
— talonrakennus		50 000 mk/v
II C KAUPPA	54 000 mk/v	
— myymälän-, osaston-, huoltamoiden hoitajat		45 000 mk/v
II D PALVELUKSET		
— matkatoimistot	48 000 mk/v	43 000 mk/v
— valokuva-laboratoriot	45 000 mk/v	38 000 mk/v
— mainostoimistot	76 000 mk/v	
— konttoriala	51 000 mk/v	44 000 mk/v
II E LIIKENNE		
— linja-autot	51 000 mk/v	43 000 mk/v
— kuorma-autot	51 000 mk/v	42 000 mk/v
— ulkomaanliikenteessä		46 000 mk/v
— henkilö- ja pakettiautot	50 000 mk/v	41 000 mk/v
Auto- ja konekorjaamoala		
— vaativat ammattityöt	50 000 mk/v	42 000 mk/v

Keskiansioluvut perustuvat Tilastokeskuksen, STK:n ja LTK:n palkka-tilastoihin.

AMMATILLINEN HAKEMISTO

ajoneuvovalmistus
arkkitehdit
asianajajat
auto- ja varaosakauppiaat
autokorjaamot
autokoulut

bensiinikauppiaat

catering-ala

edustajat
elintarviketeollisuus

eläinlääkärit
erityisteollisuus

fotokauppiaat
fysikaalinen hoito

graafikot
grillit

hammaslaboratoriot
hammaslääkärit
hammasteknikot
hautaustoimistot
henkilö- ja pakettiautoliikenne
hierojat ja kuntohoitajat (näkövamm.)

hirsitalojen valmistus
hotelli- ja ravitsemisala
huoltoasemat
huonekalujen valmistus
huonekalukauppiaat

insinööritoimistot
isännöitsijät

jalkojenhoitajat
jätehuolto ja puhtaanapito

kahvilat ja baarit
kalusteteollisuus
kampaamot
kasvinuone
kattourakoitsijat
kauppapuutarhurit

Yleinen teollisuusryhmä
Arkkitehtiliitto
Asianajajaliitto
Autoalan Keskusliitto
Autoalan ja Korjaamoiden Liitto
Autokoululiitto

Bensiinikauppiaitten Liitto

Yleinen teollisuusryhmä

ks. myyntimiehet
Suomen Leipuriliitto ja
Lihakeskusliitto
Eläinlääkäriliitto
Yleinen teollisuusryhmä

Fotokauppiaat
ks. lääkintävoimistelijat

Graafinen Keskusliitto
ks. kioskikauppiaat

Hammaslaboratorioliitto
Hammaslääkäriliitto
ks. hammaslaboratoriot
Hautaustoimistojen Liitto
ks. taksiautoilijat
Näkövammaiset Hierojat ja
Kuntohoitajat
Yleinen teollisuusryhmä
Hotelli- ja Ravitsemisalan Yrittäjäliitto
ks. bensinikauppiaat
ks. kalusteteollisuus
Huonekalukauppiaitten Liitto

ks. konsulttitoiminta
Isännöitsijäyhdistys

Jalkojenhoitajain Liitto
Yleinen teollisuusryhmä

ks. hotelli- ja ravitsemisala
Yleinen teollisuusryhmä
ks. kähertäjät
ks. kauppapuutarhurit
Kattourakoitsijainliitto
Kauppapuutarhaliitto

kello- ja kultasepät
kellosepät
kemiallis-tekninen teollisuus
kemikalikauppiaat
kenkäkauppiaat
kentäsahat
keraaminen- ja lasisuunnittelu
kioskikauppiaat

kirja- ja paperikauppiaat
kirjanpitotoimistot
kirjapainot
kiviteollisuus
kodinkonehuolto
konekorjaamot
koneurakoitsijat
konsulttitoiminta
kosmetiikkakauppiaat
kosmetologit

kotikutomot
kotiteollisuus
kukkakauppiaat
kultasepät
kuorma-autoilijat
kuvataiteilijat
kuvavalmistamot
kähertäjät
käsineteollisuus
käyttögrafikan suunnittelu

laivamuonitus
lasikeraaminen teollisuus
lasisuunnittelu
leipurit
lihakauppiaat
lihanjalostusala
liikennöitsijät
linja-autoilijat
luontaistuotekauppiaat
LVI-urakointi
lääkintävoimistelijat
lääkärit

maa- ja vesirakennusala
maalikauppiaat
maalarimestarit
matkailuala
mainosvalokuvaajat
majoitus- ja ravitsemispalvelut
metalliteollisuus
muotiliikkeet
muotitaiteilijat
muoviteollisuus
musiikkikauppiaat
myyntimiehet

ks. kellosepät ja kultasepät
Kelloseppäliitto
ks. muoviteollisuus
Kemikalikauppiasliitto
Kenkäkauppiaiden Liitto
Kentäsahojen Liitto
ks. taideteollisuus
Valtakunnallinen Kioskikauppiaiden
Keskusliitto
Kirja- ja Paperikauppojen Liitto
Kirjanpitotoimistojen Liitto
Kirjapainoteollisuuden Liitto
Kiviteollisuusliitto
Kodinkonehuoltojen Liitto
ks. autokorjaamot
Koneurakoitsijain Liitto
Konsulttitoimistojen Liitto
Kosmetiikkakauppiaat
Kosmetologien Yhdistys,
Kosmetologien Liitto
ks. kotiteollisuus
Kotiteollisuusliitto
Kukkakauppiasliitto
Kultaseppien Liitto
Kuorma-autoliitto
ks. taitelijat
ks. valokuvaustarvikeliikkeet
Suomen Kähertäjätyönantajaliitto
Yleinen teollisuusryhmä
ks. taideteollisuus

Laivakauppiaitten Yhdistys
Yleinen teollisuusryhmä
ks. taideteollisuus
Leipuriliitto
Lihakeskusliitto
Lihakeskusliitto
ks. linja-autoilijat
Linja-autoliitto
Luontaistuotekauppiaitten Liitto
LVI-urakoitsijaliitto
Lääkintävoimistelijaliitto
Lääkäriliitto

Maarakentajien Keskusliitto
ks. värikauppiaat
Maalarimestariliitto
Matkailuliitto
Mainosvalokuvaajat
ks. hotelli- ja ravintola-ala
Metalliteollisuuden Keskusliitto
Muotiliikkeiden Liitto
ks. taideteollisuus
Muoviteollisuusliitto
Musiikkikauppiasliitto
Myyntimiesten Keskusjärjestö

nahkatavarakauppiaat
neon- ja valo-opasteteollisuus
nuohoojat
näkövammaiset hierojat ja
kuntohoitajat

ompelijat
optikot

pahvin ja paperin jalostus
parturit
pesulat
polkupyörä- ja mopediteollisuus
puheterapeutit
pukimot ja turkisliikkeet
puusepät
puutarhurit
pyörä- ja urheiluvälinekauppiaat

päivähoitajat

radioliikkeet
rakennuspuusepät
rakennusliikkeet
rakennustarviketeollisuus
rakennusteollisuus
ravintolat

sahayrittäjät
sairaala- ja laboratoriotarvikk. ja
-laitteiden valmistus
siivous
silmäoptikot
sisustusarkkitehdit
sisustusvalaisinvalmistus
soitinteollisuus
somistamot
suunnittelu
— huonekalu
— keramiikka
— käyttögrafiikka
— lasi
— sisustus
— taidekäsityöt
— tekstili
— teollinen muotoilu
— vaate
suutarit
sähköalan urakoitsijat
sähköliike — suunnittelu

taidekäsityöt
taideteollisuus
taiteilijat
taksiautoilijat
talonrakennustoiminta

Nahkatavarakauppiaitten Yhdistys
Yleinen teollisuusryhmä
Nuohousalan Keskusliitto

ks. hierojat ja kuntohoitajat

ks. vaatturit
ks. silmäoptikot

Yleinen teollisuusryhmä
ks. kähertäjät
Pesuteollisuusliitto
Yleinen teollisuusryhmä
Puheterapeuttiliitto
Pukimo- ja Turkisliitto
Puusepänliikkeiden Liitto
Kauppapuutarhaliitto
Pyörä- ja Urheiluvälinekauppiaiden
Liitto
Yksityiset Päivähoitajat

Radioliikkeiden Liitto
ks. puusepät
Rakennusliikkeiden Liitto
Yleinen teollisuusryhmä
ks. rakennusliikkeet
ks. hotelli- ja ravintola-ala

ks. kenttäsahat

Yleinen teollisuusryhmä
Siivousliikkeiden Liitto
Silmäoptikkojen Liitto
ks. taideteollisuus
Yleinen teollisuusryhmä
Yleinen teollisuusryhmä
Somistamoliikkeiden Liitto
ks. taideteollisuus

Suutariliikkeiden Liitto
Sähköalan Urakoitsijain Liitto
Sähköurakoitsijaliitto

ks. taideteollisuus
Teollisuustaitteen Liitto ORNAMO
Taiteilijaseura
Taksiliitto
Rakennusliikkeiden Liitto

tekstiilikauppiaat
tekstiilitaiteilijat
tekstiiliteollisuus
teollinen ompelu
tilitoimistot
tukkukauppiaat
turkiskauppiaat
turkistarhaus
tuomarit
tuulilasteollisuus

urheilu- ja vapaa-ajanvälineiden
valmistus
urheiluvälinekauppiaat

vaatturit
valokuvaajat
valokuvaustarvikeliikkeet
vartioliikkeet
vedeneristys
verhoilijat
vähittäiskauppiaat
värikauppiaat

Tekstiilikauppiaiden Liitto
ks. taideteollisuus
ks. taideteollisuus
ks. taideteollisuus
ks. kirjanpito- ja tilitoimistot
Tukkukauppiaiden Liitto
Pukimo- ja Turkisliitto
Turkiseläinten Kasvattajain Liitto
ks. asianajajat
Yleinen teollisuusryhmä

Yleinen teollisuusryhmä

Pyörä- ja Urheiluvälinekauppiaiden
Liitto

Vaatturiliitto
Valokuvaajain Liitto
ks. fotokauppiaat
Vartioliikkeitten Liitto
ks. kattourakoitsijat
Verhoilijamestarien Liitto
Vähittäiskaupan Keskusliitto
Värikauppiaat

JÄRJESTÖKOHTAINEN HAKEMISTO

	sivu
Arkkitehtiliitto	30
Asianajajaliitto	30
Autoalan ja Korjaamoiden Liitto	16
Autoalan Keskusliitto	25
Autokouluiliitto	29
Bensiinikauppiaitten Liitto	26
Eläntäkääriliitto	27
Finlands Svenska Köpmannaförbund	21
FORMA (lahjatavara- ja kodinsisustusliikkeiden yhdistys)	21
Fotokauppiat	25
Graafinen Keskusliitto	13
Hammaslaboratorioliitto	28
Hammaslääkäriiliitto	27
Hautaustoimistojen Liitto	35
Hotelli- ja Ravitsemisaian Yrittäjäliitto	31
Huonekalukauppiaitten Liitto	23
Isännöitsijäyhdistys	35
Jalkojenhoitajain Liitto	28
Kattourakoitsijainliitto	18
Kauppapöytätarhaliitto	37
Kello- ja Jalometallikauppiat	24
Kelioseppäliitto	23
Kemikaali-kauppiasliitto	22
Kenkäkauppiaiden Liitto	22
Kenttäseppien Liitto	13
Kirja- ja Paperikauppojen Liitto	24
Kirjanpito- toimistojen Liitto	30
Kirjapaineteollisuuden Liitto	13
Kiviteollisuusliitto	16
Kodinkonehuoltojen Liitto	23
Koneurakoitsijain Liitto	19
Konsultti- toimistojen Liitto	30
Kosmetiikkakauppiat	22
Kosmetologien Liitto	32
Kosmetologien Yhdistys	32
Kotiteollisuusliitto	11
Kukkakauppiasliitto	25
Kultaseppien Liitto	23
Kuorma-autoliitto	36
Käihertäjäryönantajaliitto	32
Laivakauppiaitten Yhdistys	26
Leipuriliitto	10
Lihakeskusliitto (teollinen toiminta)	10
Lihakeskusliitto (vahittäiskauppa)	21
Linja-autoiliitto	36
Luontaistuotekauppiaitten Liitto	21
LVI-urakoitsijaliitto	18
Lääkintävoimuseijaliitto	28
Lääkäriiliitto	27
Maalanimestariiliitto	17

	sivu
Maarakentajien Keskusliitto	19
Mainosvaiokuvaajat	34
Matkailuliitto	32
Metalliteollisuuden Keskusliitto	14
Muotiliikkeiden Liitto	22
Muoviteollisuusliitto	13
Musiikkikauppiasliitto	24
Myyntimiesten Keskusjärjestö	26
Nahkatavarakauppiaitten Yhdistys	22
Nuohousalan Keskusliitto	34
Näkövammaiset Hierojat ja Kuntohoitajat	28
Pesuteollisuusliitto	33
Puheterapeuttiliitto	29
Pukimo- ja Turkisliitto	22
Puusepäniöiden Liitto	13
Pyörä- ja Urheiluvälinekauppiaiden Liitto	25
Radioiöiden Liitto	23
Rakennusliikkeiden Liitto	17
Sivousliikkeiden Liitto	33
Silmäoptikkojen Liitto	24
Somistamoilikkeiden Liitto	30
Suutariliikkeiden Liitto	12
Säinköalan Urakoitsijain Liitto	18
Sähköurakoitsijaliitto	17
Taiteilijaseura	31
Taksiliitto	36
Tekstiiliikauppiaiden Liitto	22
Teollisuustaiteen Liitto ORNAMO	11
Tukkukauppiaiden Liitto	20
Turkiseläinten Kasvattajain Liitto	37
Vaatturiliitto	11
Valokuvaajain Liitto	34
Valtakunnan Kauppiasliitto	21
Valtakunnallinen Kioskikauppiaiden Keskusliitto	21
Vartioliikkeitten Liitto	31
Verhoilijamestarien Liitto	14
Vähittäiskaupan Keskusliitto	20
Vähittäiskaupan Yleinen Ryhmä	26
Vähittäiskauppiasliitto	21
Värikauppiat	22
Yksityiset Päivähoitajat	29
Yleinen Teollisuusryhmä	14

Yrittäjän eläkevakuutusta hoitavat eläkelaitokset

VAKUUTUSYHTIÖT

Aura, Revontulentie 7, PL 30, 02101 Espoo 10, puhelin 90-4531

Pohja, Runeberginkatu 5, 00100 Helsinki 10, puhelin 90-60961 (Aura ja Pohja 1.1.1984 alkaen Tapiola-yhtiöt, Runeberginkatu 5, 00100 Helsinki 10, puhelin 90-60961)

Eläke-Varma, Annankatu 18 A, 00120 Helsinki 12, puhelin 90-61651

Ilmarinen, Eerikinkatu 41, 00180 Helsinki 18, puhelin 90-1841

Kalervo, Lapinlahdenkatu 1 B, 00180 Helsinki 18, puhelin 90-69521

Kansa, Hämeentie 33, 00500 Helsinki 50, puhelin 90-73161

Liv-Alandia, Ålandsvägen 31, 22100 Mariehamn, telefon 928-12160

Verdandi, Olavintie 2, PL 133, 20101 Turku 10, puhelin 921-26280

(*Eläke-Sampo*, Aleksanterinkatu 11, 00100 Helsinki 10, puhelin 90-17321 — toiminta alkaa 1.1.1984)

ELÄKEKASSAT

Vammalan Seudun Eläkekassa
Puistokatu 16, 38200 Vammala,
puhelin 932-42093

Apteekkien Eläkekassa
Kalevankatu 13, 00100 Helsinki 10,
puhelin 90-643 633

Yrittäjien Eläkekassa Oma
Ajurinkatu 43, 70100 Kuopio 10,
puhelin 971-123183
PL 226, 70101 Kuopio 10

Bensiinkauppiaitten Eläkekassa
Mannerheimintie 40 D 84, 00100 Helsinki 10,
puhelin 90-441 675

Turkistarhaajien Eläkekassa
Silmukkatie 2, 65100 Vaasa 10,
puhelin 961-110 300
PL 92, 65101 Vaasa 10

Eläkekassat ovat yleensä järjestökohtaisia.